

Abonnement pour un an

350 Piastres

Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :

« Idjtihad » Constantinople

Téléph. St. 865

XXIII ème ANNÉE

1 Août 1928 No. 257

اجتهاد

علمی، ادبی، اقتصادی، صناعی، صحی مجموعہ

آبونمانہ : سنلکی [24 نسخہ]

تورکیا ایچون 2 بچق، خارج ایچون
3 بچق، اعلا کاغذلیسی 5 لیرادر.

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتہاد ثہوی »

تلفون : استانبول 865

یکرمی اوچنچی سنہ

نومرو 257 - 1 آغستوس 1928

قوملر آره‌سنده رقابتلر و پاسیفیست لرك زعلمری

یازان : Dr. Gustave Le Bon

فقط تساند قانوننك حكمران اولاییلمه‌سندن اول، حال حاضر ك شأنیتی ایله [یعنی حال حاضرده بالفعل موجود اولان احوال ایله] یاشاماز و یومكده اولدیغنی كوردیكمز تهیدیه قارشى كندیمزى محافظه یتیه چالیشماز لازمدر. بو تهیدیلرك موجودیتی حقتده یا کیلمالر ، خطایه دوشمه‌لر و خیمدر . 1914 فلا كشنه تقدم ایدن زمانلرده کی صلح پرورلك زعلمرینك (فرانسه) یه نهیه مال اولدیغنك خاطره‌سی بر درس عبرت اولمالیدر .

صلح و مسالمتك محافظه‌سی مسئله معظمه‌سی حل ایتك ایچون، متعرض ملت قارشى، بیرله‌شه‌جكلى اعلان ایتیه برچوق ملتلى ارضا ایتك كافی كورونور . صلح و مسالمت ضمانتك بو ابتدائی تلقیسی ، معلوم اولدیغنی اوزره متحده آمریقا ریسی حكومتی Wilson كدر . اونك پروژه‌سینه كوره (آلمانیا) (فرانسه) یه تکرار هجوم ایتدیكى تقدیرده ، (متحده آمریقا) و (انكلتره) (فرانسه) نك یاننده اخذ موقع ایتیه تی تعهد ایتملری لازم كلوردی . بوشراط داخلنده جرمن ایمپراطورلى بر انتقام حربى خاطرینه كتیره مهیه‌جك و بو وجهه ، هیچ اولمازسه برقاچ زمان ایچون صلح و مسالمت تأمین ایدیلش بولوناجاقدی .

ظاهراً بوندن داها ساده برشى یوقدر، فقط یالکز ظاهراً رئیس (ویلسون) ك انسانى وصایاسنه رغماً متحده آمریكانك پارلمانتوسى ، اونك پروژه‌سنى قبول ایتیه تی شدتله رد ایتدی .

مختلف اقوامك ذهنلرنده کی فرقلى ، صلحی تأسیس وادامه ایتك ایچون بیرلشمك وجوبى عقل اثبات ایتدیكى حالده بونى یا عالیه منافع اولان باشلیجه سبیلری تشکیل ایدر .

ذهنیاتى ومنفعتلى غیر مشابه اولان اقوام آره‌سنده

بتون قوملر صلحه تشنه درلر، فقط، كندى مملكتلرینك ایچنده بیله صاحی محافظه ایتك ایچون اتحاد ایتیه موقوف اولیورلر . بیوك ملت بر پارچه موقع اقتدار قوپارماقدن حكومتده برایش باشنه كچمكدن غیرى برشیئه باقیان و بوش بره‌سیپلری مظفر ایتك یولنده كرك وطنلرینك وكرك دنیاك مقدراتی فدا ایتیه حاضر اولان سیاسی فرقه‌لره آیریلشادرر . اسكى (اوستریا) مونارخیا سنك زیانته اولاراق نشكلى ایدن واقعاتى حیاتلى هر كون داهاز یاده مشكله‌شن یكى كوچوك دولتر، قومشولرینك اراضیسندن بعضی پارچه لرفتح و ضبط ایتمكدن غیرى برشى دوشونمورلر . (اوروپا) نك شرقى حدودلرنده ، موهوم عقیده لرك تأثرى آلتنده تکرار باربالغه دوشمش اولان معظم بر ایمپراطورلى جهانك آسایشنى تهید ایتمكددر . داها اوزاقده آسیائی كتله، داخل رقابتك تهلكی كورمه‌سینه مانع اولدیغنی اوروپانك قارشیسنده دیکلمه‌یه ، اوروپانك علمپنده آیقلامایه آماده‌در .

اکثریا خاطر لاتمشدر ، كه قرون حاضر ك ایجابات اقتصادیه‌سی قوملر آره‌سنده بر تابط Interdependance وجوده كتیرمشدر ، بو تابط، اقوامی متساند قیلماق، و بناء علیه یكدیكلى برى بی سود مجادله‌لره ازمیه قوتدن دوشورمه‌یه بدل یكدیكلى برینه معاونت ایتیه سوق ایتك اقتضا ایدر . فقط بو ایجابات تماماً عقلی ، اولدوقلرندن ، جمهورلرك سیرتنه ، حال وحر كتنه حاكم اولان حسیات و احتراصاتی اوزرینه تأثیر سز قالماقده‌در .

مع هذا بو تابط، اقوامك یكدیكلى برینه بوباغلیانی بر درجه‌ده‌در، كه بر حكومت، بتون دنیا اوزره رنده انعكاسلر دعوت ایتمكسزین آرتق اك كوچوك بر تدبیر اتخاذ ایدر . اكر كچیرمكده اولدیغمز هر ج مرچدن صوكره معمر اولورسه تساند اقوام، جهانشمول بر قانون اولاجاقدر ؛

ذهنیتلری بر و بو ملتاری یالکز منافع اختلافلریله
آیریلش ظن ایدیورلر .

منافع مبیایتلری شبهه سز درین در . فقط ذهنیت
مبیایتلری داها زیاده درین در .

یوقاریده سویله دیکم وجهله، صلح عقدندن بری
طوبلانات متعدد قونفرانس لر ، اقوام آره سنده حسیات
وتفکرات تألیفی قابلیتسز لکنک نه قدار غیر قابل تقلیل
اولدیغنی کوسترمیه کافیدر . عینی کله لر ، مختلف ذهنیتلرده
عینی فکرلری اویندیر مازلر . اونلرک مناسباتنه نام بر
آکلامامازلری حاکم اولور .

قونفرانس لر ، قونفره لر الخ ، کذلک ، اقوامک
سیرتلینی [یعنی حال و حرکتلینی] ادارا ایتک خصوصنده،
عقلی قوتلرک نه قدار عاجز قالدیغنی اثبات ایتشدور .

انسانیت ، بیلدیرلرک ثقلتی حساب ویلدریملری
تسخیر ایتیه قابیلیتی دماغلرک دوغدیغنی کوردی ، فقط
حیات اجتماعی ساحه سنده ، ملتارک مقدراتی عاقلانه
سوق واداره ایتیه بی بیان پک آز ذکالر صایدی .

بویله دماغلر ، صلح عقدندن بری طوبلانات اوتوز
قونفرانسده ، قونفره ده آرانیمالیدی . شبهه سز معشریتلر
ذکاء پک عایدیرلر . فقط یو معشریت Collectivité لر
مختلف عرقلره منسوب انسانلردن مرکب اولورسه بو
عادیلک داها بارز اولور .

یالکز بواجالی بیلکیلرک نوری سایه سنده و (فرانسه)
و (انگلتره) نکه عصرلرجه مبارزه ده بولوندوقلری - ناپولیون
علینده کی یگیریمی سنه محاربه بی موضوع بحث بیله
ایتمکسزین - اونوتولمایاراق در ، که اقوامک تألیف یقی
ایچین یاییلان قونفرانسلرک موفقیتسزلیکی ایضاح اولونور .
شوراسی ده جالب دقت اولاجاقدور ، که بوقونفرانسلر
بعضی ملتارک پولتیقه لرنده بیوک بر استدامت کوسترمشدر .

انگلتره ده ، هانسی فرقه سیاسیه موقع اقتدارده ، اولورسه
اولسون ، ایستتر محافظه کارلر ، ایستتر لیبراللر حتی
ایسترسه سوسیالیستلر موقع اقتداره کچمنس اولسون ،
جهله سی عینی طرزده دوشومش ، عینی طرزده حرکت
ایتمشدر . بو استدامت Continuité سایه سنده (انگلتره)

بر مقصد مشترک ایچون بیرلشمه نکه غیر ممکن اولدیغنی
اوتوز قدار قونفرانس ذاتاً کوسترمشدر .

فرانسه نکه سابق متفکرلرینک تلقیلری ایستتر محق
ایستتر غیر محق اولسون ، هر حالده بو تلقی بی داخل
حساب ایتک ضروریدر . حق وعدل فکرلری ایسه ،
بو فکرلردن استعانه ایدن قوملره کوره تحویل ایدر .
بناه علیه ، بر قومک فکرلری دیکر بر قومه قبول
ایتدیرمک ادعاسنده بولونماق ، بویکی قومک ذهنیتلری
مختلف بولوندوقلری زمان ، سیاست فائده سزدر .

شونی ده اونوتولایم ، که شأیتک ظهوری ساعتمده
[یعنی اقوالک دکل افعالک اورته به جیقیدینی ساعتمده]
صلح زماننده تقرر ایدن دستور [Formule] لر عمومیت
اعتباریه تأثیردن محروم قالیر .

بتون جهان طرفندن قبول اولونمش اولماقله برابر ،
(لاهی صلح محکمه سی) نکه محاربه لری سیرکشدیرمک
وظهوره کله بیله جک محاربه لری داها رحیمانه قیلماق
ادعاسنده بولونان انسان قارلرینک نه قدار فائده سز
اولمش اولدیغنی معلومدر . بو قارلر ، هیچ بر نزاعه
مانع اولمادی و صوک حرب ، لاهی صلح محکمه سی نکه
انسانی قارلریله متصف اولماق سویله دورسون ، تاریخک
قید ایتدیکی محاربه لرک اک وحشیانه بر صورتده خونخوار
اولانی اولدی . بدایت امرده لاهی مقرراتنه رعایت
ایتمه یین دشمنلر قارشیسینده بو مقرراته رعایت ایتک
ایستمنس اولانلر حقنده ، بالخاصه بونلر حقنده ، حرب
خونخوار اولدی .

پک اوزاق ، حال حاضرده حیز فعله چیقماز ، اقوامی
حالا آتشله یین احتراصلره و کینلره قارشى مؤثریتنک غیر
ممکن اولدیغنی نظر اعتباره آماقله برابر صلح پرور «ئیده آل»
تعظیم و حرمت عرض ایدلم .

ملتلر ایچون بیوک کوچلک ، خارجده مغلوب اولماق
ایچون داخلده متحد قالماقدر .

ملتلرک مفروض قارداشلغی اوزه دینه مؤسس صلح
جهانی تأمل ایدن « فیلاتروب » لر ، بتون ملتارک

بو قونفرانسلرده هر آرزو ايده بيلديكني الله ايتدي .
 سوسياليست بر حكومتك رياستي آلتنده ، (لوندرد) ده
 منعقد بين الملل قونفرانسلك برندن صوكره ، مرخصار ،
 مدهشي بر صورتده مسلح يوز زرهلي نك مانوره يايديغي
 كورمه يه دعوت اولونديلر . مرخصار ، فائده سز نطقلره
 لزوم قالماسيوزين ، اوزمان آكلاديلر ، كه انككتره ،
 محاربه ايله الله ايديلن ووقتيه آلماسيا طرفندن اجرا
 اولونان هه گه مونياني ، يعني آوروپا اوزره يينه فائيت
 وضعيتني محافظه ايتك فكرينده در .

* *

پولتيقه جيلرينك يك آز حسابيه قانديقلري وبونكله
 برابر معاملهلرينه حاكم اولان ذهني اختلافلر ، ملتلر
 آراسنده كي ذهني اختلافلر اوزره نرنده نه قدار توقف وبونك
 اهميتني ارايه دنه قدار اصرار ايتسم آذرر . بو اختلاف ،
 بو ائتلاف عدم قابليتي ، مختلف عرقلردن انسانلر
 منفعتلريني ويا عقيدهلريني مناقشه ايتك ايچون قونفرمه
 طوبلانديقلري وقت در حال ميدانه چيقار .

قوملارك متقابلا يكديكركلريني آكلامالرينك درجه سي
 نه اولورسه اولسون حربلر او درجه مهلك اودرجه
 مصرفي اولمشدر ، كه ملتلر يكديكركي اوزره يينه آتيلمادن
 اول شبهه سز بر مدت تردد ايده جكلردر . بوندن باشقا
 يكي حربلر ، نتيجهلري اعتباريله ، بتون متقدم حربلر ،
 ازجمله امتداد اعتباريله يكي حربلري كيريده براقش وشدت
 اعتباريله بعضاً مساوي اولمش اولان ايلك ايمپراطورلق
 حربلرندن يك فرقليدر .

ناپوليون دورينك اوزون مبارزه لري آوروپاي
 فقيرلشديرمه دي . چونكه بو محاربه لك ختامي اقوامك
 قدرت و ثروتي عظيم بر مقباسده آتيرماسنه مساعد
 اولان كومورقوه ميخانيكيه سنك كشي كي مهم كشفاته
 مصادف اولدي .

باشقا يرده كوستردم ، كه سيوك حربك بدايتنده
 (آلمانيا) ده هر سنه چيقاريلان كومورق قوه محر كه سنك
 طقوز يوز اللى مليون عمله نك حصوله كتيره بيله جك
 اولديني سعي تمثيل ايديوردي . [يعني 950 مليون ايشجينك

كورمه بيله چكي ايشي كورمك قدرتي حائزدي] [*]
 وقتيله حكمدارلك ارادتلري حيات اقوامه حا كمدي ،
 و حربلر ، ازجمله ، ولايتلر فتح ايتك ياخود ديلر ،
 اعتقادلر نشر ايتك آرزوسنده تولد ايديوردي . بوكون
 اقوامك ارادتلري حكمدارلك ارادتلري يرينه قائم
 اولدي . فقط مجادله لر داها نادر اوليور ؛ مجادله لر اودرجه
 داها زيايه قانلي ، داها احسا كاردلرلر : بونك بويه اولماسنك
 سبي يالكز يكي آلات حربيه نك كشي دكلدر ، بونك
 سبي ازجمله وبالخاصه ، شودر ، كه دموقراط شعار فكلرك
 ترقياتي زمان سابقك كوچوك اردولري يرينه بتون نفوسك
 الى سلاح طوتانلريني محتوي ميليونلرجه موجودلي
 اردولري اقامه ايتمشدر .

ملتلر آرسنده كي اقتصادي ترابط [Interdependance]
 ملتلري بري يرينه سوديرمه سهده هيج اولماسه بري
 يرينه تحمل ايتمه لرينه يارديم ايده جكمي ؟
 بر حكومت ايستر حكمدارلي [Monarchique]
 ايستر ، دموقراط شعار [Démocratique] ايسترسه
 قومونيسست ياخود ته ثوراتيك [يعني ، الهى نفوذ
 مستند حكومت] اولسون ، اهميتي يوقدر . سيرتي [يعني
 حركاتي وسكناتي] ، اوزره لرينه تأثير سز اولديني اجنبي
 اراده لار طرفندن تنظيم اولونور . ا كر قومشولري
 حرب ايسترلرسه ، بر ملت ايچون صلحي آرزو ايتك
 هيج ير شينه ياراماز .

ايشته بونك ايچون در ، كه بين الملل مناسبانه داها
 اوزون مدت قرار سزلق حاكم اولاجا قدر . اعجاز انكيز
 كشفلره رغماً يكي قرن ، دائماً ، قديم باربارلغك تأثير
 ونفوذ لرينه منقاد قالماقده در .

ترجمه ٤٠٥

[*] بو حسابلارك تفصيلاتي كورمك ايچون مؤلفك لار فرزند
 توركيه « آوروپا حريندن آلينان يسقولوجيائي درسار »
 عنوانيله ترجمه ايديلش اولان كتابك 117 نجى صفحه سندن
 126 نجى صفحه سنه قدار او قوليك . ع . ج